

**LIETUVOS BANKO
PRIEŽIŪROS TARNYBOS
FINANSINIŲ PASLAUGŲ IR RINKŲ PRIEŽIŪROS DEPARTAMENTO
DIREKTORIUS**

SPRENDIMAS

DĖL D. M. IR UAB „SEB INVESTICIJŲ VALDYMAS“ GINČO NAGRINĖJIMO

2018 m. balandžio 18 d. Nr. 242-162

Vilnius

Lietuvos bankas gavo D. M. (toliau – pareiškėjas) atstovaujančios advokato padėjėjos A. L. (toliau – pareiškėjo atstovė) kreipimąsi, kuriuo pareiškėjo atstovė prašė išnagrinėti tarp pareiškėjo ir UAB „SEB investicijų valdymas“ (toliau – valdymo įmonė) kilusį ginčą.

N u s t a t y t a:

2003 m. spalio 31 d. pareiškėjas ir valdymo įmonė sudarė pensijų kaupimo sutartį (*duomenys neskelbtini*) (toliau – Sutartis). Pareiškėjas 2017 m. lapkričio 13 d. raštu valdymo įmonei pateikė prašymą nutraukti Sutartį. Pareiškėjo prašyme buvo nurodyta, kad nuo 2007 m. pareiškėjui pradėjo silpti regėjimas ir jam „2010 m. buvo nustatytas neįgalumo lygis – nedarbingas, asmens darbingumas – 10 proc.“ Pareiškėjas nurodė, kad nuo 2007 m. birželio 2 d. nedirba, todėl nuo šios datos į pensijų fondą, kuriame jis kaupia pensijų lėšas, nėra pervedamos pensijų įmokos. Pareiškėjas pabrėžė, kad neįgalumas jam buvo nustatytas iki pensinio amžiaus pradžios, t. y. iki 2043 m. gruodžio 21 d. Atsižvelgdamas į tai, pareiškėjas valdymo įmonės prašė nutraukti Sutartį ir grąžinti pagal Sutartį sukauptus pinigus.

Valdymo įmonė 2017 m. lapkričio 24 d. raštu pareiškėją informavo, kad Sutarties nutraukimo sąlygos yra nustatytos Lietuvos Respublikos pensijų kaupimo įstatyme (toliau – Įstatymas), kurio nuostatų negali pakeisti tarp pareiškėjo ir valdymo įmonės sudaryta Sutartis. Valdymo įmonė pabrėžė, kad pensijų kaupimo dalyvio liga ar nedarbingumas nėra įtraukti į Įstatyme nustatytus pensijų kaupimo sutarties nutraukimo pagrindus. Valdymo įmonė pareiškėjui taip pat nurodė, kad vadovaujantis Įstatymo 23 straipsnio 1 dalimi teisę gauti pensijų išmoką iš pensijų fondų dalyviai įgyja tik sukakę senatvės pensijos amžiaus, išskyrus Įstatymo 23 straipsnio 3 dalyje nustatytą atvejį, kai dalyviui yra paskirta išankstinė socialinio draudimo senatvės pensija pagal Lietuvos Respublikos socialinio draudimo pensijų įstatymą. Valdymo įmonė pabrėžė, kad pareiškėjo nedarbingumo laikotarpiu pensijų įmokos į pensijų fondą nėra pervedamos, tačiau pensijų fonde sukauptos lėšos yra investuojamos. Valdymo įmonė pareiškėjui taip pat nurodė, kad pensijų fonde sukauptos lėšos jam bus išmokėtos Įstatymo 23 straipsnio 1 dalyje nustatyta tvarka, sukakus pareiškėjo senatvės pensijos amžiui.

Iš Lietuvos bankui pateiktų dokumentų nustatyta, kad pareiškėjo atstovė 2017 m. gruodžio 14 d. raštu valdymo įmonei pateikė pretenziją dėl valdymo įmonės sprendimo atsisakyti tenkinti pareiškėjo prašymą nutraukti Sutartį ir grąžinti pensijų fonde sukauptas lėšas pagrįstumo. Valdymo įmonė 2017 m. gruodžio 27 d. raštu pateiktame atsakyme į pareiškėjo atstovės pretenziją nurodė, kad Įstatymo 4 straipsnio 9 dalyje nustatytas baigtinis sąrašas atvejų, kai dalyvavimas pensijų kaupime baigiasi. Valdymo įmonė pabrėžė, kad Įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 1 ir 2 punktuose, 6 straipsnio 11 dalyje ir 7 bei 8 straipsniuose taip pat nustatytas baigtinis sąrašas atvejų, kada gali būti nutraukta pensijų kaupimo sutartis. Be to, Įstatymo 23 straipsnio 1 ir 3 dalyse nustatyti atvejai, kada pensijų kaupimo dalyvis įgyja teisę į pensijų išmoką. Valdymo įmonė nurodė, kad atsižvelgdama į tai, jog pareiškėjo atstovės nurodytos aplinkybės, kurių

pagrindu reikalaujama nutraukti Sutartį, nepatenka į Įstatyme nustatytų pensijų kaupimo sutarties nutraukimo ir pasibaigimo pagrindų apimtį, valdymo įmonė negali patenkinti pareiškėjo prašymo nutraukti Sutartį ir išmokėti pagal Sutartį sukauptas lėšas.

Pareiškėjo atstovė, nesutikdama su valdymo įmonės 2017 m. gruodžio 27 d. raštu pateiktame atsakyme į jos pretenziją nurodytomis aplinkybėmis, kreipėsi į Lietuvos banką dėl tarp pareiškėjo ir valdymo įmonės kilusio vartojimo ginčo nagrinėjimo. Pareiškėjo atstovė kreipėsi į Lietuvos banką valdymo įmonei kėlė reikalavimą „nutraukti pensijų kaupimo sutartį ir išmokėti sukauptas lėšas iš karto“.

Valdymo įmonė, pateikdama atsiliepimą dėl pareiškėjo atstovės kreipimesi nurodytų aplinkybių ir pateikto reikalavimo pagrįstumo, iš esmės pakartojo 2017 m. gruodžio 27 d. raštu pateiktame atsakyme į pareiškėjo atstovės pretenziją nurodytas aplinkybes dėl Įstatyme nustatytų pensijų kaupimo sutarties pasibaigimo ir nutraukimo pagrindų. Valdymo įmonė pabrėžė, kad į Įstatyme nustatytą pensijų kaupimo sutarties nutraukimo ir pabaigos pagrindų sąrašą pensijų kaupimo dalyvio liga, nedarbingumas ar kitų esminių aplinkybių pasikeitimas nepatenka. Valdymo įmonė taip pat papildomai nurodė, kad Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – Fondo valdyba) 2018 m. sausio mėnesio raštu pareiškėją ir valdymo įmonę informavo, kad Fondo valdyba neturi teisės nutraukti pensijų kaupimo sutarties. Remdamasi atsiliepime į pareiškėjo atstovės kreipimąsi nurodytomis aplinkybėmis, valdymo įmonė nurodė, kad ji pagrįstai atsisakė tenkinti pareiškėjo 2017 m. lapkričio 13 d. prašymą nutraukti Sutartį ir grąžinti pareiškėjui pensijų fonde sukauptas lėšas.

K o n s t a t u o j a m a:

Vadovaujantis Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių, patvirtintų Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23, 45 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi, ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiškumo ir bendradarbiavimo principų. Nagrinėdamas ginčą Lietuvos bankas atlieka pateiktų įrodymų vertinimą ir jo pagrindu priimamas sprendimas.

Atsižvelgiant į ginčo šalių pateiktus dokumentus ir paaiškinimus, darytina išvada, kad tarp šalių ginčas kyla dėl valdymo įmonės sprendimo atsisakyti tenkinti pareiškėjo 2017 m. lapkričio 13 d. prašymą nutraukti Sutartį ir grąžinti pensijų fonde sukauptas lėšas pagrįstumo.

Vertinant ginčo šalių nurodytas aplinkybes, kuriomis jos remiasi kaip savo reikalavimų ir atsikirtimų pagrindu, pabrėžtina, kad pagal Lietuvoje įtvirtintą teisinį reglamentavimą dalyvavimas II pakopos pensijų kaupimo sistemoje yra savanoriškas, todėl pareiškėjui pasirinkus dalyvauti pensijų kaupime ir su valdymo įmone sudarius Sutartį, vadovaujantis Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (CK) 6.189 straipsnio 1 dalimi, Sutartis šalims turi įstatymo galią. CK 6.189 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad sutartis įpareigoja atlikti ne tik tai, kas tiesiogiai joje numatyta, bet ir visa tai, ką lemia sutarties esmė arba įstatymai.

Pensijų kaupimo sistemą ir pensijų fondų valdymo įmonių veiklą reglamentuoja viešosios teisės normos, todėl Sutarties šalys negali nukrypti nuo nustatyto teisinio reglamentavimo ir neturi teisės susitarti dėl kitokių, nei Įstatyme ir jį detalizuojančiuose teisės aktuose įtvirtintų nuostatų dėl Sutarties nutraukimo ir (arba) pasibaigimo bei pensijų išmokų pensijų kaupimo dalyviams išmokėjimo.

Pažymėtina, kad Sutarties nutraukimo ir pasibaigimo nuostatos yra įtvirtintos Sutarties Bendrojoje dalyje, kuri kartu su Sutarties Specialiąja dalimi ir Specialiosios dalies 3 punkte nurodytomis pensijų fondo taisyklėmis laikytina Sutarties sudėtine dalimi (Sutarties Bendrosios dalies 1.1 papunktis). Sutarties Specialiosios dalies 3.2 papunktyje nustatyta, kad Sutarčiai yra taikomos 2003 m. kovo 28 d. Vertybinių popierių komisijos patvirtintos Valstybinio socialinio draudimo įmokos dalies kaupimo pensijų fondo „VB pensija 2“ taisyklės (*duomenys neskelbtini*).

Sutarties Bendrosios dalies 16 punkte nustatyta, kad pensijų kaupimo dalyvis turi teisę nutraukti Sutartį, jeigu pereina į kitą bendrovės valdomą pensijų fondą ir jeigu pereina į kitos pensijų kaupimo bendrovės valdomą pensijų fondą.

Sutarties pasibaigimo sąlygas įtvirtina Sutarties Bendrosios dalies 18 punktas. Sutarties Bendrosios dalies 18.1 papunktyje nustatyta, kad Sutarties galiojimas pasibaigia pensijų kaupimo dalyviui nutraukus Sutartį ir įsigaliojus pensijų kaupimo sutarčiai, sudarytai su kita pensijų kaupimo bendrove. Sutarties Bendrosios dalies 18.2 ir 18.3 papunkčiuose nustatyta, kad Sutartis pasibaigia pensijų kaupimo dalyvio perėjimo į kitą bendrovės valdomą pensijų fondą atveju, dalyviui nutraukus Sutartį ir įsigaliojus pensijų kaupimo sutarčiai, sudarytai su bendrove, taip pat bendrovei įvykdžius įsipareigojimus dalyviui, sulaukusiam senatvės pensijos amžiaus ir pagal pensijų išmokų sutartį jam išmokėjus visą pensijų išmoką. Sutarties Bendrosios dalies 18.4 papunktyje nustatyta, kad Sutartis pasibaigia dalyviui mirus.

Įstatymo 4 straipsnio 9 dalyje, be Sutarties Bendrosios dalies 18 punkte nustatytų Sutarties pasibaigimo pagrindų, taip pat numatyta, kad pensijų kaupimo sutartis pasibaigia, kai ši sutartis teismo sprendimu pripažįstama negaliojančia, taip pat kai pensijų kaupimo dalyvis Įstatymo 6 straipsnio 11 dalyje nustatyta tvarka per 30 dienų nuo sutarties sudarymo dienos pensijų kaupimo bendrovei praneša apie vienašališką pirmą kartą sudarytos pensijų kaupimo sutarties nutraukimą. Be to, Įstatymo 4 straipsnio 9 dalies 5 punktas įtvirtina asmenų, dirbančių (dirbusių) Europos Sąjungos institucijose, pensinių teisių įgyvendinimo nuostatas.

Svarbu pažymėti, kad pareiškėjo ir jo atstovės nurodyti Sutarties nutraukimo pagrindai – pareiškėjo nedarbingumas dėl jam suteikto neįgalumo ir pensijų įmokų nemokėjimas, nėra priskirtini prie Sutartyje ir Įstatyme nustatytų pensijų kaupimo sutarčių nutraukimo ir (arba) pasibaigimo pagrindų. Be to, pažymėtina, kad pareiškėjas valdymo įmonei 2017 m. lapkričio 13 d. prašymą nutraukti Sutartį pateikė praleidęs Įstatymo 6 straipsnio 11 dalyje nustatytą pensijų kaupimo sutarties nutraukimo terminą, todėl Įstatymo 6 straipsnio 11 dalies nuostatos dėl Sutarties nutraukimo nagrinėjamu atveju taip pat negali būti taikomos. Be to, pažymėtina, kad pareiškėjo atstovė kreipimesi nenurodė aplinkybių, kurių pagrindu būtų galima daryti išvadą, kad pareiškėjas būtų kreipęsis į teismą dėl Sutarties pripažinimo negaliojančia ir kad Sutartis būtų pripažinta negaliojančia teismo sprendimu. Todėl, remiantis Lietuvos banko nustatytais aplinkybėmis, darytina išvada, kad valdymo įmonės sprendimas atsisakyti nutraukti Sutartį, nesant Sutartyje ir (arba) Įstatyme nustatytų Sutarties nutraukimo ar pasibaigimo pagrindų, yra teisėtas ir pagrįstas.

Vertinant pareiškėjo valdymo įmonei keliamo reikalavimo grąžinti pensijų fonde sukauptas lėšas pagrįstumą, pažymėtina, kad Sutarties Bendrosios dalies 8 punkte nustatyta, jog pensijų išmoka gali būti mokama dalyviui, sulaukusiam senatvės pensijos amžiaus. Pažymėtina, kad Sutarties Bendrosios dalies 8 punkto nuostatos atitinka Įstatymo 23 ir 24 straipsniuose nustatytas teisės į pensijų išmokas įgijimo ir šios teisės įgyvendinimo sąlygų nuostatas.

Atsižvelgiant į tai, kad nagrinėjamu atveju pareiškėjas nėra sulaukęs senatvės pensijos amžiaus, remiantis Sutarties ir Įstatymo nuostatomis, pareiškėjo reikalavimas išmokėti pensijų fonde sukauptas lėšas negali būti tenkinamas.

Remdamasis tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasis Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo“ 2 punktu ir šiuo nutarimu patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 59.3 papunkčiu, n u s p r e n d ž i u:

Atmesti pareiškėjo D. M. reikalavimą.

Lietuvos banko sprendimas dėl ginčo esmės yra rekomendacinio pobūdžio ir teismui neskundžiamas. Vartotojui ir finansų rinkos dalyviui išlieka teisė dėl ginčo sprendimo kreiptis į teismą arba kitą ginčų nagrinėjimo instituciją įstatymų nustatyta tvarka. Kreipimasis į teismą po Lietuvos banko sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nelaikomas šio sprendimo apskundimu.